Monika Trawińska
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa we Włocławku

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA POZYSKIWANE PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWA SEKTORA MŚP

Sources of financing acquired by SMEs

Streszczenie:

Jednym z najważniejszych problemów, jakie pojawiają się przed każdym przedsiębiorcą jest przede wszystkim fakt pozyskania określonych środków finansowania, skierowanych na uruchomienie oraz prowadzenie przedsiębiorstwa[1]. W literaturze dotyczącej form finansowania dostrzega się wiele definicji pojęcia finansowanie, dlatego też zakres oraz czynności związane z procesem finansowania są różnie prezentowane[2]. Patrząc z punktu znaczenia globalnego finansowanie dotyczy możliwości, w której to angażować można wszelkie środki finansowe pochodzące tylko z legalnych źródeł. W ujęciu tym zawiera się także gotowość do wszelkich działań dotyczących tworzenia przedsiębiorstwa, a zarazem jego rozwoju i fuzji z innymi działalnościami gospodarczymi. W podejściu tym działalność przedsiębiorstwa dotyczy procesów jego ograniczania, likwidacji, a także procesów zmian w poziomie kapitalizacji[3].

Słowa kluczowe: źródła finansowania, zewnętrzne źródła finansowania, wewnętrzne źródła finansowania

---

1 R. W. Griffin, *Podstawy zarządzania organizacjami*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 325.

2 M. Podstawka, *Finanse*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s.575.

3 Ibidem, s.575.

Abstract:

One of the most important problems that arise before every entrepreneur is, first and foremost, the acquisition of specific financing measures aimed at launching and running a business. In the literature on financing forms, there are many definitions of the term financing, so the scope and activities of the financing process are differently presented. Looking from a global point of view, funding is about the ability to involve all financial resources from legitimate sources. It also includes readiness for any business creation and development and merger with other business activities. In this approach, the company's activities concern the processes of its limitation, liquidation, and changes in the level of capitalization.

Keywords: sources of funding, external funding sources, internal funding sources

Formy finansowania można podzielić na kilka sposobów. Jednakże jedną z podstawowych rodzajów jest klasyfikacja, która opiera się na kryterium pochodzenia kapitału[4]. W kryterium tym wyróżnia się przede wszystkim źródła finansowania zewnętrznego oraz wewnętrznego. Rysunek 1. przedstawia podział źródeł finansowania ze względu na zewnętrzne i wewnętrzne pozyskanie źródeł.

Rysunek 1. Podział źródeł finansowania przedsiębiorstw.

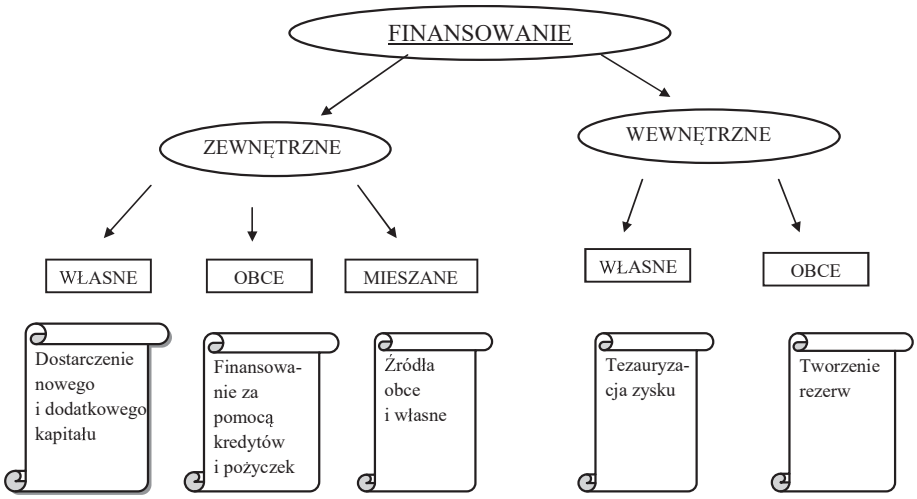

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: M. Podstawka, *Finanse*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 576.

Finansowanie wewnętrzne - w postaci zysków zatrzymanych i amortyzacji - dostrzega się w samym podmiocie, określając je jako samofinansowe. Traktuje się je również, jako podstawowe źródło finansowania przedsiębiorstw, które gwarantuje

[4] M. Podstawka, dz. cyt., s. 576.

przede wszystkim dalszy ich rozwój oraz osiągnięcie korzyści. Natomiast finansowanie zewnętrzne dotyczy środków finansowych otrzymanych spoza firmy. Środki te wykorzystywane są w szczególności w procesach rozwojowych, ponieważ potrzebny jest duży dopływ kapitałów. Polegać może ono, m.in. na zwiększaniu kapitału własnego, przykładem może stać się przyjęcie dodatkowych wspólników, bądź też poprzez kapitał obcy na zwiększaniu poziomu zadłużenia[5].

1. Zewnętrzne źródła finansowania

a) Kredyty bankowe

Tradycyjnymi, a zarazem najpopularniejszymi dostarczycielami form finansowania zewnętrznego stają się instytucje, których zadaniem jest wspieranie, a także rozwój przedsiębiorstw. Mowa tu przede wszystkim o bankach, które to są podmiotami udzielającymi pożyczek oraz kredytów na określony czas. Biorąc pod uwagę przeznaczenie kredytu można wyróżnić[6]:

- kredyty obrotowe – dotyczące bieżącego finansowania działalności, kredyty te są najczęściej kredytami krótkoterminowymi,
- kredyty inwestycyjne – dotyczące finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych, dlatego też są one kredytami długoterminowymi.

Kredyt jako popularna forma finansowania przedsiębiorstw, umożliwia pozyskanie określonych środków na różnorodne działania, m.in. na zakup aktywów obrotowych, bądź też na inwestycje. Większość banków posiada w swojej ofercie produkty skierowane do przedsiębiorstw z sektora MŚP. Jednakże dostrzega się, iż banki nie darzą zaufaniem mniejszych przedsiębiorstw, gdyż preferują większe przedsiębiorstwa, które posiadają dużo lepszą sytuację finansową. Dlatego też przedsiębiorstwa MŚP mają utrudnioną drogę, by w sposób łatwy pozyskać taką formę ich finansowania. Każde jakiekolwiek pozyskanie kredytu wiążę się z przedstawieniem dokumentów dotyczących stanu finansowego przedsiębiorstwa, które stają się gwarancją zwrotu udzielonego kredytu. Małe i średnie przedsiębiorstwa, które ubiegają się o dany kredyt na rozwinięcie swojej działalności, bardzo często nie potrafią udowodnić swojej zdolności kredytowej. Wiąże się to przede wszystkim z dużymi trudnościami dotyczącymi przedstawienia działalności gospodarczej przed kredytobiorcą. Przedsiębiorstwa te posiadają największe szanse na pozyskanie danego kredytu tylko gdy ma on charakter krótkoterminowy.

Wyżej wymienione problemy dotyczą szczególnie nowych firm, które nie osiągają wysokich zysków, mają niskie kapitały własne, słabą płynność finansową, brak

---

[5] A. Skowronek – Mielczarek, *Małe i średnie przedsiębiorstwa. Źródła finansowania*, Wydawnictwo C H BECK, Warszawa 2005, s. 22.

[6] M. Smolarek, J. Dziendziora, *Wybrane zewnętrzne źródła finansowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, http://www.sbc.org.pl/Content/50652/smolarek%20dziendziora.pdf (dostęp: 01.03.2017).

u nich sprawozdań finansowych oraz są niestabilne na rynku. Są to kolejne powody, które przyczyniają się do dyskwalifikacji małych przedsiębiorstw do udzielenia im kredytu. Niestety bardzo duża ilość banków nie udziela kredytów dla firm, które powstały nie dawno. Skupiają się przede wszystkim na firmach, które prowadzą swoją działalność od dłuższego czasu[7].

b) Pożyczki

Instytucje takie jak banki udzielać mogą również pożyczek bankowych. Forma udzielenia ich zbliżona jest do procedur związanych z udzieleniem kredytów. Pożyczek udzielają nie tylko banki, ale również fundusze pożyczkowe, oferując w dość szybki i tani sposób kapitał. W większości funduszy pożyczkowych, kapitał skierowany jest szczególnie do właścicieli mikro i małych przedsiębiorstw. Pożyczka przeznaczona jest dla przedsiębiorstw prowadzonych na określonym terenie, na przykład województwa, bądź innym obszarze. Przyznaje się ją na pokrycie do maksymalnie 80% wartości przedsięwzięcia planowanego przez właściciela firmy. Spłatę kapitału zabezpiecza się poręczeniami osób trzecich, bądź też wyspecjalizowanych funduszy. Poręczycielami mogą również stać się: hipoteki, cesje, zastawy, itp.[8].

Pożyczki również posiadają szereg zalet którymi są m.in.[9]:

- łatwość oraz szybkość otrzymania,
- udzielić może je każda osoba fizyczna lub prawna,
- może mieć charakter nieodpłatny (bez oprocentowania),
- udzielona może być jako pieniężna, bądź też rzeczowa pożyczka,
- postanowienia prawa cywilnego są uregulowaniami pożyczki[10].

c) Poręczenia kredytowe

Przedsiębiorstwa z sektora MŚP, nieposiadające właściwych zabezpieczeń, które wymagane są przez banki, bądź też ich żywotność na rynku jest zbyt krótka, mogą zwrócić się do funduszy poręczeń kredytowych[11].

Wyżej wymienione fundusze są długoterminowymi źródłami finansowania, które ułatwiają przedsiębiorcom, m.in. dostęp do kredytów, a także pożyczek w wyniku udzielenia poręczeń. Należy podkreślić, iż omawiany fundusz poręczeniowy nie jest dostarczycielem kapitału przedsiębiorstwa, ale gwarantuje bankom spłatę powstałych zobowiązań. Fundusz poręczeniowy wyrównuje straty bankowi, bądź funduszowi pożyczkowemu do wysokości, na jaką przedsiębiorca zawarł umowę poręczenia.

---

7 Ibidem.

8 M. Smolarek, J. Dziendziora, dz. cyt.15.

9 *Kredyt bankowy jako źródło finansowania działalności,* NBP, Rzeszów, 31.10.2015, www.ekonomik.rzeszow.pl/attachments/article/643/SKRYPT.pdf (dostęp: 03.03.2017).

10 P. Słowik, *Umowa pożyczki na gruncie Kodeksu Cywilnego*, www.lexplay.pl/artykul/Prawo-Umow/umowa_pozyczki_na_gruncie_kodeksu_cywilnego# (dostęp: 03.03.2017).

11 M. Smolarek, J. Dziendziora, dz. cyt., s.17.

Udzielenie poręczenia wiążę się opłatą z prowizji, która naliczana jest w stosunku do kwoty poręczenia[12].

W Polsce w ramach Programu Inicjatyw Lokalnych na początku lat 90. powstały pierwsze fundusze poręczeniowe, których celem było przede wszystkim przyspieszenie lokalnego rozwoju obszaru społeczno–ekonomicznego[13].

Z danych zawartych w raporcie funduszy poręczeniowych w Polsce – stan na dzień 31.12.2014 r. wynika, iż 45 funduszy udzieliło 5578 poręczeń, a ich kwota wynosiła ponad 833 mln zł. Najaktywniejszym funduszem poręczeniowym stał się POLFUND Fundusz Poręczeń Kredytowych umiejscowiony w Szczecinie, gdyż udzielił 800 poręczeń[14].

d) Leasing

Jednym ze sposobów pozyskiwania zasobów produkcyjnych staje się leasing. W Polsce taka forma finansowania zdobywa coraz to większą popularność. Z punktu widzenia ekonomicznego, pojęcie leasingu, a w szczególności leasingu finansowego, określa się, jako metodę finansowania inwestycji. W ujęciu formalno–prawnym leasing ma duże podobieństwo do umowy najmu, kredytu towarowego, czy też dzierżawy. Leasing polega na przekazaniu przez leasingodawcę rzeczy do użytkowania, oczywiście na czas określony z odpowiednią opłatą leasingobiorcy. Wyżej wymieniona transakcja jest elastyczna, ponieważ warunki umowy kształtowane są pomiędzy leasingodawcą, a leasingobiorcą[15].

e) Venture capital

Jednym z odrębnych źródeł finansowania przedsiębiorstw polegającym na zwiększaniu kapitału własnego działalności gospodarczej może stać się zawarcie porozumienia z inwestorem, który występuje, jako specjalny fundusz, gromadzący określone środki pieniężne od udziałowców. Celem tego jest inwestowanie w bardzo ryzykowne działania gospodarcze, które dają dość wysokie zyski w przedziale kilku lat. Przedstawiciele funduszy umieszczają ten kapitał w formie udziałów, bądź też kupna akcji od nowych firm, które posiadają interesujący program (np. uruchomienie produkcji nowego wyrobu), przy czym stają się oni ich współwłaścicielami[16].

---

[12] Ibidem.

[13] *Historia Funduszy*, Administrator, www.farr.pl/index.php?option=com_content&id=8&Itemid=16 (dostęp: 03.03.2017).

[14] M. Gajewski, R. Kubajek, J. Szczucki, *Raport o stanie funduszy poręczeniowych w Polsce – stan na dzień 31.12.2014r.,* Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych, Warszawa, październik 2015.

[15] J. Czekaj, Z. Dresler, *Zarządzanie finansami przedsiębiorstw. Podstawy teorii,* Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 192.

[16] W. Bień, *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa,* Difin, Warszawa 2002, s. 164 – 165; Zob. także: K. Janik, *Źródła finansowania przedsiębiorstw,* http://www.enterprisestartup.pl/zrodla-finansowania-przedsiebiorstw/ (dostęp: 04.03.2017).

Jak sama nazwa „mówi" Venture capital wiąże się z wysokim ryzykiem kapitału, dlatego też przedmiotem nierzadko są firmy, które znajdują się w utrudnionej sytuacji finansowej[17].

Współwłaściciel firmy uczestniczy we współzarządzaniu jej dysponując zarazem z doświadczonymi doradcami. Gdy wartość firmy w znacznym stopniu ulegnie zwiększeniu fundusz VC dokona odsprzedaży swoich udziałów za określoną kwotę, która zostanie podzielona pomiędzy uczestnikami danego funduszu. Należy pamiętać, że nie zawsze lokaty przyniosą pożądany zysk, czasami bywa i tak, że dochodzi do utraty wszystkich zainwestowanych środków w ryzykowne przedsięwzięcie. Biorąc pod uwagę spółki, wykorzystanie takiej formy daje szansę na szybki rozwój, bądź też poradzenie sobie z trudnościami finansowymi wróżącymi upadłością firmy[18].

f) Aniołowie Biznesu

Coraz to popularniejszą formą finansowania przedsiębiorstw nowopowstałych stają się tzw. Anioły Biznesu (z angielskiego Business Angels). W tej kwestii inwestorami stają się prywatne osoby, którzy są, bądź byli przedsiębiorcami, ekspertami, menadżerami, prywatnymi inwestorami lub też zamożnymi biznesmenami. Ich celem jest wspieranie przedsiębiorstw w formie kapitałowej lub nieformalnej. Własne środki przeznaczają na przedsiębiorstw w początkowej fazie rozwoju lub w inwestycje o charakterze podwyższonego ryzyka. Poza pieniężnymi środkami, przekazują również swoje doświadczenie, a także technologie know–how. Ich działalność nie jest bezinteresowna, gdyż zamian za wsparcie otrzymują część zysków, udziałów, ale także działaj na zasadzie non profit. „Aniołowie" kierują się przede wszystkim intuicją, swoim doświadczeniem biznesowym, ale również i aspektami społecznymi[19].

Biorąc pod uwagę nieinstytucjonalny charakter tychże inwestorów, zauważa się, iż ich zaangażowanie jest zazwyczaj ograniczone finansowo i nie przekracza kwoty 1 mln zł. Przedsięwzięcia te dotyczą przede wszystkim przedsiębiorstw w skali mikro o średnim horyzoncie inwestycyjnym. Najczęściej wybierane są sektory o dość dużym potencjale wzrostu[20].

2. Wewnętrzne źródła finansowania

Głównym źródłem finansowania wewnętrznego przedsiębiorstwa zawsze powinna stać się nadwyżka finansowa, która składa się z[21]:

- wyniku finansowego netto,
- oraz amortyzacji, która została odpisana w danym okresie.

---

[17] B. Cesarz, F. Cisarz, *Definicja pojęcia „venture capital"*, 24.01.2001, http://venture-capital.pl/venture-capital/definicja-pojecia-venture-capital (dostęp: 04.03.2017).

[18] W. Bień, *Zarządzanie…*, s. 164 – 165.

[19] Wykład: Organizowanie i Funkcjonowanie MŚP prowadzony przez dr hab. Monikę Chodorek w roku akademickim 2015/2016.

[20] Ibidem.

[21] A. Skowronek – Mielczarek, *Małe średnie…*, s. 27.

W wewnętrznych źródłach finansowania przedsiębiorstw wymienia się następujące źródła, z których pozyskiwane są dodatkowe zasoby pieniężne[22]:

a) Zysk netto

Jest podstawowym źródłem finansowania firmy, który został wypracowany przez przedsiębiorstwo. Zysk, który zostanie osiągnięty przez firmę w długim czasie spowoduje podniesienie wartości rynkowej. Aktywa, które zostaną z finansowane z zysku wzmocnią zdolność kredytową firmy oraz niezależność gospodarczą. Przedsiębiorstwa, które będą w stanie wypracować zyski na wyższym poziomie, będą postrzegane przez otaczające je środowisko, jako pewną instytucję, która gwarantuje zwrot zainwestowanych kapitałów na satysfakcjonującym je poziomie. Ten aspekt umożliwia pozyskanie dodatkowych form finansowania na rozwój przedsiębiorstwa od tzw. potencjalnych kapitałodawców.

b) Amortyzacja

Odpisy umorzeniowe, (z których tworzone są fundusze) wykorzystywane mogą być przede wszystkim na dodatkowe lub też odtworzeniowe inwestycje. Patrząc na charakter amortyzacji, który odzwierciedla krążenie wartości w danej firmie, spełnia określone funkcje, jakim jest:

- Funkcja umorzeniowa – w funkcji tej amortyzacja jest instrumentem, który mierzy zmniejszenie się wartości początkowej znajdujących się w przedsiębiorstwie aktywów trwałych. Dając w ten sposób informację o stopniu, w jakim zostają zużyte wyżej wymienione aktywa. Informacja ta jest istotna w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, w których to określone są potrzeby firmy.
- Funkcja kosztowa – polega na pośredniczeniu amortyzacji w przenoszeniu do kosztów całkowitych wartości zużycia trwałego majątku w przedsiębiorstwie. Funkcja ta jest istotnym elementem dotyczącym planowania, a także kalkulacji kosztów oraz cen. Jej wpływowi podlega również kształtowanie się wyniku finansowego. Gdy uwzględnimy amortyzację w kosztach danego przedsiębiorstwa, automatycznie zmniejszy się podstawa opodatkowania, a to wpłynie na wielkość dotyczącą należnego podatku dochodowego.
- Funkcja finansowa – polega na tworzeniu funduszy środków finansowych, które przeznaczone są na zastąpienie nowymi inwestycjami części zużytych aktywów. Funkcja ta przeciwdziała dekapitalizacji, czyli obniżeniu wartości wspomnianych aktywów trwałych przedsiębiorstwa. Z funduszy tych niejednokrotnie wykorzystywać można je jako źródło finansowania firmy w bieżącej działalności.

c) Przekształcenia w strukturze aktywów

To możliwość związana z uzyskaniem środków finansowych przez przedsiębiorstwo poprzez sprzedaż niepotrzebnych składników, które zostały nieefektywnie

[22] Ibidem, s. 28–29.

wykorzystane. Działania te mają na celu sprzyjać w podnoszeniu efektywności związanej z zarządzaniem finansami. Wyżej wymienione działanie pozwala również z optymalizować potrzeby inwestycyjne przedsiębiorstwa. Kadra zajmująca się zarządzaniem powinna posiadać pełne rozeznanie w wielkości posiadanego przez firmę majątku z możliwością redukcji, a także stopnia jego wykorzystania.

d) Przyspieszenie rotacji aktywów obrotowych

Polega na uwalnianiu kapitału, dzięki umożliwionym działaniom, które sprzyjają sprzedaży zapasów. Celem tego zadania jest m.in. szybsze odzyskanie środków finansowych oraz zmniejszenie kosztów utrzymania zapasów. Następnymi możliwościami mogą okazać się:

- Prowadzenie odpowiedniej polityki dotyczącej regulowania należności związanej z: krótszymi terminami lub też za płacenie gotówką otrzymywane byłyby wyższe rabaty.
- Prowadzenie określonej strategii w dziedzinie logistyki, która sprzyja w minimalizowaniu kosztów związanych z transportem, magazynowaniem, itp.
- Lokaty, które są z wygospodarowanego zysku w składniki aktywów charakteryzujące się krótkoterminowością, przykładem mogą stać się najbardziej płynne papiery wartościowe. Lokaty te traktowane są, jako instrumenty, których zadaniem jest stabilizowanie równowagi finansowej przedsiębiorstwa. W razie gdyby zaistniała sytuacja związana z zachwianiem równowagi, będą służyć one, jako szybkie finansowanie tymczasowych potrzeb firmy.

Ważne jest, aby finansowania nie traktować, jako jedynie proces pozyskiwania środków przeznaczonych na działalność gospodarczą, gdyż finansowanie to przede wszystkim stały, jak i również złożony proces dotyczący zmian w poziomie funduszy oraz kapitałów.

Bibliografia:

Bień W., *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa,* Difin, Warszawa 2002, s. 164 – 165; Zob. także: K. Janik, *Źródła finansowania przedsiębiorstw,* http://www.enterprisestartup.pl/zrodla-finansowania-przedsiebiorstw/ (dostęp: 04.03.2017).

Cesarz B., Cisarz F., *Definicja pojęcia „venture capital*", 24.01.2001, http://venture-capital.pl/venture-capital/definicja-pojecia-venture-capital (dostęp: 04.03.2017).

Czekaj J., Dresler Z., *Zarządzanie finansami przedsiębiorstw. Podstawy teorii,* Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 192.

Gajewski M., Kubajek R., Szczucki J., *Raport o stanie funduszy poręczeniowych w Polsce – stan na dzień 31.12.2014r.,* Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych, Warszawa, październik 2015.

Griffin R. W., *Podstawy zarządzania organizacjami*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.

Historia Funduszy, Administrator, www.farr.pl/index.php?option=com_content&id=8&Itemid=16 (dostęp: 03.03.2017).

Kredyt bankowy, jako źródło finansowania działalności, NBP*, Rzeszów*, 31.10.2015, www.ekonomik.rzeszow.pl/attachments/article/643/SKRYPT.pdf (dostęp: 03.03.2017).

Podstawka M., *Finanse*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s.575.

Skowronek – Mielczarek A., *Małe i średnie przedsiębiorstwa. Źródła finansowania*, Wydawnictwo C H BECK, Warszawa 2005.

Słowik P.*, Umowa pożyczki na gruncie Kodeksu Cywilnego*, www.lexplay.pl/artykul/Prawo-Umow/umowa_pozyczki_na_gruncie_kodeksu_cywilnego# (dostęp: 03.03.2017).

Smolarek M., Dziendziora J., *Wybrane zewnętrzne źródła finansowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, http://www.sbc.org.pl/Content/50652/smolarek%20dziendziora.pdf (dostęp: 01.03.2017).

Wykład: Organizowanie i Funkcjonowanie MŚP prowadzony przez dr hab. Monikę Chodorek w roku akademickim 2015/2016.